

KÚRIA

Bfv.I.1381/2014/7. szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év február hó 24. napján megtartott tanácsülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az emberölés büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt és védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság B.661/2002/25. számú, valamint a Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.255/2003/15. számú ítéletét megváltoztatja,

A terheltet az emberölés büntettének [1978. évi IV. törvény 166. § (1) bekezdés] és foglalkozás körében elkövetett szándékos veszélyeztetés büntettének [1978. évi IV. törvény 171. § (1) bekezdés, (3) bekezdés] vádja alól felmenti,

a vele szemben kiszabott büntetés halmazati jellegére történő utalást mellőzi és a szabadságvesztés tartamát 3 (három) év 6 (hat) hónap börtönbüntetésre enyhíti,

az elsőfokú bíróság ítéletének a bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezését hatályon kívül helyezi, és az első fokon eljáró bíróságot különleges eljárás lefolytatására utasítja.

Egyebekben a megtámadott határozatokat hatályukban fenntartja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, illetve azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság a 2003. március 25. napján kihirdetett B.661/2002/25. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki

- emberölés büntettségében [1978. évi IV. törvény 166. § (1) bekezdés],
- lőfegyverrel és lőszerrel visszaélés büntettségében [1978. évi IV. törvény 263/A. § (1) bekezdés a) pont] és
- 2 rendbeli foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétségében [1978. évi IV. törvény 171. § (1) bekezdés].

Ezért őt halmazati büntetésül öt év börtönbüntetésre és a közügyektől öt év eltiltásra ítélte, egyben elrendelte a Győri Városi Bíróság B.2096/1994/19. számú, illetőleg a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság Bf.397/1998/4. számú ítéletével kiszabott, próbaidőre felfüggesztett egy év négy hónapi börtönbüntetés végrehajtását. Rendelkezett a terhelt által előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.

A bejelentett fellebbezések alapján másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2004. szeptember 28. napján kihirdetett 1.Bf.255/2003/15. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta; a terheltet az ellene foglalkozás körében elkövetett szándékos veszélyeztetés büntette miatt emelt vád alól felmentette, míg a további foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétségeként minősített cselekményét foglalkozás körében elkövetett szándékos veszélyeztetés büntettének minősítette. Egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyta.

A jogerős ügydöntő határozatok ellen a terhelt és védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, azt a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjára alapozva.

Abban arra hivatkoztak, hogy a megalapozott tényállásból az eljáró bíróságok téves következtetést vontak le a terhére megállapított foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés, valamint az emberölés büntettére.

Megítélésük szerint törvénysértően állapították meg azt, hogy a **Sértett1** eltaláló lövés leadásakor a terhelt nem volt jogos védelmi helyzetben; az emberölés büntette kapcsán pedig azt a bírói álláspontot kifogásolták, amely szerint a **a sértett2** halálát okozó lövés leadásakor a terhelt ugyan jogos védelmi helyzetben volt, azonban a támadás elhárítása nem volt arányos.

A felülvizsgálati indítvány szerint **sértett1** és a **sértett2** szándékosan fejtettek ki feltűnően durva, garázda, súlyosan jogsértő magatartást, amely a jelenlévők testi épségét és anyagi javait sértette, illetve veszélyeztette, és támadásuk miatt olyan helyzet állt fenn, amely alapján a rendfenntartásért felelős terhelt a maga és mások személye védelme érdekében leadhatta a lövéseket. Így álláspontjuk szerint a terhelt jogos védelmi helyzetben cselekedett mindkét sértett sérelmére megvalósított cselekmény kapcsán.

Hivatkoztak arra, hogy a **sértett2** szándéka az utolsó két lövés leadása előtt - legalább eshetőlegesen - a terhelt, valamint **sértett3** életének kioltására irányult; amennyiben a terhelt a sértettet nem lőtte volna le, és a **sértett2** akár a terheltet, akár **sértett3-t** elérte volna, nekik legalábbis életveszélyes sérülést okozott volna, életveszélyes sérülések okozásának kockázata esetén pedig nincs helye az arányosság vizsgálatának, a támadó halálával járó védekezés sem minősülhet aránytalannak; a kockázatot a jogtalanság talaján álló támadónak kell viselnie.

Utaltak arra is - a BKv 26. számú véleményre hivatkozva -, hogy **sértett2** az általa elkövetett összes bűncselekményt felfegyverkezve követte el, mivel nadrágjának jobb belső zsebében egy összecsukott zsebkést találtak a helyszínelők.

A **sértett1** sérelmére elkövetett cselekmény kapcsán kifejtették, hogy a sértettet a terhelt nem szándékozott eltalálni, csupán figyelmeztetőnek szánta a lövést, a lövedék azért érte el, mert a sértett őt támadva előre mozdult, így ezzel semmilyen foglalkozási szabályt nem szegett meg.

Mindezekre figyelemmel azt indítványozták, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat változtassa meg és a terheltet az emberölés büntette, valamint a foglalkozás körében elkövetett szándékos veszélyeztetés büntette miatt emelt vád alól jogos védelem címén mentse fel, a fennmaradó bűncselekmény miatt a terhelttel szemben szabjon ki enyhébb büntetést, és a közügyektől eltiltást mellőzze.

A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálatot részben alaposnak találta. Álláspontja szerint a bíróságok helyesen következtettek arra, hogy **sértett1** meglövésekor a terhelt a foglalkozási (a lőfegyver használatára és kezelésére vonatkozó) szabályokat szándékosan megszegte, és erre visszavezethetően előállott vészhelyzet tekintetében szándékossága megállapítható.

Azt nem vitatta, hogy mindkét sértett feltűnően durva, garázda, súlyosan jogsértő magatartást tanúsított, ez azonban álláspontja

szerint **sértett1-el** szemben nem tette indokolttá a lőfegyver használatát, még akkor sem, ha a terhelt a rend fenntartásáért felelős volt; a fegyverrel történő rendteremtés az adott helyzetben indokolatlan, a személy- és vagyonőri jogokkal összeegyeztethetetlen volt és a gyengébb fizikumú és erősen ittas **sértett1** a terhelt leütéssel ártalmatlanná is tudta tenni.

A **sértett2** sérelmére elkövetett cselekmény tekintetében ugyanakkor a felülvizsgálati indítványt alaposnak találta, tévesnek találva azt a bírói álláspontot, amely szerint az élet ellen intézett támadás megszűnését - azaz a lőfegyver visszaszerzését - követően **sértett2** részéről az élet elleni közvetlen támadás veszélye már nem állt fenn. Az irányadó tényállás szerint a sértett azután sem hagyott fel a támadással, hogy a pisztolyt a terhelt visszaszerezte tőle, és amikor a terhelt hátralépett, a sértett ismét felé indult; így megítélése szerint nem volt elvárható sem a terhelttől, sem mástól, hogy fenyegetett helyzetében a támadás adekvát irányultságát felmérje és arányos elhárító magatartással védekezzen. Miután a sértett folyamatos támadó magatartása miatt a terhelt az életét félthette, menthető felindulása kizárta, hogy az elhárítás szükséges mértékét felismerje, ezért álláspontja szerint javára az 1978. évi IV. törvény 29. § (2) bekezdésének alkalmazása indokolt.

Így arra tett indítványt, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítványnak részben adjon helyt, a megtámadott határozatokat megváltoztatva a terheltet az emberölés büntettének vádja alól mentse fel, és a terhére megállapított további bűncselekmények miatt vele szemben szabjon ki enyhébb büntetést, egyebekben pedig a megtámadott határozatokat hatályában tartsa fenn (BF.1647/2014.).

A Legfőbb Ügyészség indítványára előterjesztett észrevételében a terhelt védője a felülvizsgálati indítványban foglaltakat változatlanul fenntartva hangsúlyozta, hogy a **sértett1** sérelmére megvalósított cselekmény elkövetésekor a terhelt jogos védelmi helyzetben volt, a jogtalanság talaján álló, feltűnően durva és garázda magatartást tanúsító sértettet minél gyorsabban meg kellett állítani, és az ennek érdekében leadott, a lába elé irányított lövés okozott a terhelt szándékán túl könnyű testi sértést.

A Kúria a Be. 423. § (4) bekezdésére figyelemmel a megtámadott határozatokat a felülvizsgálati indítványban megjelölt ok alapján, valamint a hivatkozott törvényhely (5) bekezdésére figyelemmel a 416. § (1) bekezdés c) pontjában felsorolt, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező esetleges eljárási szabálysértésekre tekintettel bírálta felül. Ilyen szabálysértést azonban az ügyben nem észlelt.

A Be. 416. § (1) bekezdés - indítványban hivatkozott - a) pontja

alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

A Kúria az erre alapított felülvizsgálati indítványt megalapozottnak találta.

A Be. 423. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati indítványt a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni. Ebből következően mind a bűncselekmények, mind a jogos védelem vizsgálata során az 1978. évi IV. törvény rendelkezései az irányadóak.

A Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, és a felülvizsgálati indítványban ez a tényállás nem támadható; a felülvizsgálat során a vitatott jogkérdések kizárólag az alapeljárásban megállapított tényállás alapján bírálhatók el.

Erre tekintettel töretlen a Kúria gyakorlata annak megítélésében, hogy a felülvizsgálat keretében valamely büntethetőséget kizáró ok - így a jogos védelem - fennállására vagy hiányára levont következtetés helyessége is kizárólag az irányadó tények alapulvételével vitatható (EBH 2011.2395.).

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás II. pontja szerint **a sértett2** ököllel többször arcul ütötte az őt, a hangoskodó magatartása miatt rendreutasító **sértett3-t**, a szórakozóhely tulajdonosát, majd ő és a társaságában lévő **sértett1** székeket, hamutálakat, poharakat dobálva elkezdte összetörni a bár berendezését. A fegyverét - amelynek tartására engedéllyel nem rendelkezett - a terhelt a történeteket látva a gépkocsijából időközben behozta, és figyelmeztette az üvöltöző, törő-zúzó **sértett2-t** és **sértett1-t**, eredménytelenül. **Sértett2** tovább üvöltözve azzal fenyegetőzött, hogy megöli **sértett3-t**. Ezért a terhelt felfelé tartva fegyverét a mennyezetbe lőtt. **Sértett2** ezzel nem törődve, az időközben a raktárba menekülő tulajdonost keresve elfutott a terhelt mellett, **sértett1** pedig a terhelt felé indult, aki a felfelé emelt fegyvert lefelé irányítva figyelmeztetésül a **sértett1** lába elé akart lőni. A fegyver azonban előbb sült el, mint ahogy a terhelt akarta, ezért a lövedék nem a padozatba csapódott be, hanem a **sértett1** jobb combjának alsó harmadába. **Sértett1** ennek ellenére tovább haladt a terhelt felé, meg is fogta, mire a terhelt leütötte őt.

A másodfokú bíróság határozatában a fenti tényállásból mellőzte annak megállapítását, hogy a terhelt a fegyvert lefelé irányítva **sértett1** lába elé akart lőni figyelmeztetésül, a fegyver azonban előbb sült el.

Ugyanakkor elmulasztotta kiegészíteni a tényállást, csupán döntésének indokolásában rögzítette azt, hogy „a tényállásból kitűnően a terhelt egy viszonylag szűk helyiségben, ahol több személy tartózkodott, a felé tartó kínai állampolgár sértett lába elé lőtt” (másodfokú ítélet harmadik bekezdése).

A Kúria gyakorlata következetes abban, hogy az ítéletszerkesztési hiba folytán a jogerős határozat indokolásának bármely részében szereplő minden olyan ténymegállapítást, amely az elbírált bűncselekmény büntetőjogi megítélésénél jelentős, a felülvizsgálati eljárásban az irányadó tényálláshoz tartozónak tekint (BH 2006.392.).

Így ezt a tényt is a tényállás részének tekintve nem vitás, hogy **sértetti** támadólag lépett fel a terhelttel szemben, aki emiatt jogos védelmi helyzetbe került.

Az 1978. évi IV. törvény 171. § (1) bekezdése szerint a foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétségét követi el az, aki a foglalkozása szabályainak megszegésével más vagy mások életét, testi épségét vagy egészségét gondatlanságból közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi sértést okoz, míg a (3) bekezdés szerint a szándékos veszélyeztetés büntettét követi el az, aki a közvetlen veszélyt szándékosan idézi elő.

Bár a terhelt bűnösségét e cselekmény kapcsán mindkét eljáró bíróság megállapította, azt foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetésként minősítve, azonban mind az első-, mind a másodfokú bíróság adós maradt annak rögzítésével, hogy a terhelt mely foglalkozási szabályok megszegésével valósította meg a cselekményt. A határozatok csupán arra utaltak, hogy a terhelt a lőfegyver használatára és kezelésére vonatkozó szabályok „hatálya alatt állt”.

Az idézett 171. § (4) bekezdése szerint e szakasz alkalmazásában foglalkozási szabályok a lőfegyver használatára és kezelésére vonatkozó szabályok is.

Ez utóbbi értelmező rendelkezés alapján mindenkire nézve foglalkozási szabálynak minősülnek a lőfegyver kezelésére és használatára vonatkozó szabályok, amelyeket az elkövetés idején a kézilőfegyverekről és lőszerekről, a gáz- és riasztófegyverekről, valamint a légfegyverekről és a lőterekről szóló a 115/1991. (IX. 10.) Korm. rendelet tartalmazott, akkor is, ha jogszerűen tartotta magánál a fegyvert és akkor is, ha nem.

Kétségtelen, hogy a lövés leadásával is el lehet követni az adott bűncselekményt, ami akkor, ha véletlen elsülés következménye volt,

a gondatlan veszélyeztetés, ha pedig nem célzott, de a passzív alany irányába leadott volt, a szándékos veszélyeztetés megállapítását alapozhatja meg.

Azonban az elkövetés idején hatályban volt 115/1991. (IX. 10.) Korm. rendelet nem tartalmazott egyértelmű rendelkezéseket a lőfegyver veszélyhelyzetben történő alkalmazásáról. Az pedig nyilvánvaló, hogy a lőfegyver használata nem azonosítható a fegyverek tartására, tárolására, illetve kezelésére vonatkozó szabályokkal.

A Kúria álláspontja szerint a terhelt magatartását egyébként is az elkövetés idején hatályban volt, a személy- és vagyonőrökre vonatkozó 1998. évi IV. törvény rendelkezései alapján kell megítélni.

A törvény 13., 14. és 15. §-ai részletesen szabályozzák a személy- és vagyonőrök lehetséges intézkedéseit és magatartását. A 15. § (3) bekezdés a) pontja szerint a személy- és vagyonőr arányos mérvű kényszerítő testi erő alkalmazásával elháríthatja a védett személy biztonságát fenyegető támadást, a c) pont alapján pedig eltávolíthatja a rendezvényt zavaró, vagy annak biztonságát veszélyeztető személyt a rendezvényről. Az (5) bekezdés egyértelmű rendelkezést tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a személy- és vagyonőr a feladata ellátása során vegyi eszközt (gázsprayt), gumibotot, őrkutyát, valamint - az erre vonatkozó jogszabályok rendelkezései szerint - lőfegyvert, gáz- és riasztófegyvert tarthat magánál, és azokat jogos védelmi helyzetben, illetve végszükség esetén alkalmazhatja.

Az irányadó tényállás szerint **sértett1**, aki részt vett a bár berendezésének összetörésében, poharakat, hamutálakat, székeket dobálva, az elhangzott figyelmeztetés és a plafonba lőtt figyelmeztető lövés ellenére a terhelt felé indulva vele szemben támadó magatartást tanúsított.

A terhelt az előzmények - a bár tulajdonosnőjének korábbi bántalmazása, illetve **a sértett2** fenyegetése - a szóbeli figyelmeztetés és a figyelmeztető lövés ellenére a támadást kitartó jelleggel folytató sértetti magatartás alapján alappal tarthatott attól, hogy **sértett1** akár őt, akár a jelen lévő személyek bármelyikét megtámadja és súlyosan bántalmazza.

Az 1978. évi IV. törvény 29. § (1) bekezdése szerint nem büntethető, akinek a cselekménye a saját, illetőleg a mások személye, javai vagy közérdek ellen intézett, illetőleg ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges.

A terheltnek a fent hivatkozott törvényhely, de a személy- és vagyonőrökre vonatkozó 1998. évi IV. törvény rendelkezése alapján is joga volt a támadást elhárítani, és az irányadó tényállás szerint a lőfegyver alkalmazásával nem akart, és nem is okozott aránytalanul nagyobb sérülést, mint amely **sértett1** támadó magatartása kapcsán őt, illetve a bárban tartózkodó más személyeket fenyegette.

A kialakult bírói gyakorlat szerint a foglalkozás körében elkövetett szándékos veszélyeztetés tényállási elemeként meghatározott közvetlen veszély előidézésének a lőfegyverrel elkövetett veszélyeztetés esetén a lövés leadásához szükséges tevékenység kifejtése tekintendő, mivel önmagában a fegyverkezelési szabályok gondatlan vagy szándékos megszegése általában nem hoz létre közvetlen veszélyt. A fegyver kezelésére vonatkozó szabályok szándékos megszegéséből sem következik azonban önmagában az, hogy a cselekmény foglalkozás körében elkövetett szándékos veszélyeztetést valósítana meg (BH 1991.464.).

Kétségtelen, hogy a lőfegyverrel elkövetett veszélyeztetés akkor minősül szándékosan elkövetettnek, ha a lőfegyver kezelésére vonatkozó szabályok szándékos megszegésén túlmenően a lövésnek az életet, vagy testi épséget veszélyeztető módon történő leadása is szándékosan történik. Az sem vitatható, hogy a másodfokú bíróság által módosított tényállás alapján a terhelt tisztában volt a lövés leadásakor a veszélyhelyzet létrehozásával.

Azonban ezzel nem sértette meg sem a lőfegyverek kezelésére vonatkozó szabályokat, sem pedig a személy- és vagyonőrre vonatkozó rendelkezéseket, mivel jogos védelmi helyzetben cselekedett.

Ahogy azt a Legfelsőbb Bíróság az élet és a testi épség büntetőjogi védelméről szóló, a megtámadott határozatok meghozatalakor a bírói gyakorlat által irányadónak tekintett 15. számú Irányelvének III/1. pontjában kifejtette: nincs helye jogos védelmi helyzet megállapításának a jogtalan támadás befejezése után, ha újabb támadás veszélye közvetlenül nem fenyeget. A III/4. pont szerint pedig a jogos védelmi cselekmény arányossága szempontjából azt kell vizsgálni, hogy az elhárító magatartás nem idézett-e elő aránytalanul nagyobb sérelmet, mint amelyet a jogtalan támadás okozott volna. Az élet ellen irányuló támadás esetén azonban - a védett jogtárgy egyenértékűsége folytán - az arányosság vizsgálata szükségtelen. Más a helyzet, ha a támadás a testi épség ellen irányul. Ilyen esetben az elhárító magatartásnak arányban kell állnia a támadással. Nem jelenti az arányosság követelményének a megsértését, ha az életveszélyes testi sértés okozását célzó jogtalan támadás elhárítása a támadó halálát eredményezte.

A terhelt a sérülést okozó lövés leadásakor jogos védelmi

helyzetben volt, miután az irányadó tényállás szerint **sértett1** részéről jogtalan támadás érte, és a lövés leadásának pillanatában ez a támadás még nem fejeződött be, sőt, a sértett azzal a lövés után sem hagyott fel. Ezen túl az előzmények alapján számolhatott azzal is, hogy a támadója neki életveszélyes sérüléseket okozhat.

Mindezek alapján a Kúria - egyetértve a felülvizsgálati indítvánnyal - megállapította, hogy a személy- és vagyonőrökre vonatkozó foglalkozási szabályokat a terhelt nem szegte meg, cselekményét **sértett1**-el szemben jogos védelmi helyzetben követte el, azzal a személye, testi épsége ellen intézett jogtalan és közvetlen támadást elhárítva.

Annak szükséges mértékét - az előzmények ismeretében - nem lépte túl, és ennek nem mond ellent az sem, hogy a támadást a lövés után folytató **sértett1** annak leütésével ártalmatlanná tudta tenni. Ezt előre nem láthatta, emellett az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a sértett ekkor már elszenvedte a lövéses sérülést.

Ugyancsak megalapozott a felülvizsgálati indítvány a terhelt terhére megállapított emberölés büntette kapcsán.

Az eljáró bíróságok okszerűen következtettek arra, hogy a terhelt **a sértett2** esetében jogos védelmi helyzetben cselekedett.

Az irányadó tényállás szerint a terhelt cselekményét megelőzően **a sértett2** nem csupán a szórakozóhely berendezésében okozott szándékosan kárt, hanem annak tulajdonosát, **sértett3-t** ököllel bántalmazta, aki ennek következtében orrcsontjának elmozdulással járó törését szenvedte el egyebek mellett. Ezt követően pedig az előle a raktárba menekülő **sértett3-t** keresve őt megöléssel fenyegette, a helyiség folyosóján tovább rongálva a berendezést, és **sértett4** táncosnő felé teli üdítő rekeszt dobva. Az őt figyelmeztető, majd annak eredménytelensége miatt figyelmeztető lövést leadó terhelt közelébe érve a terheltet egy kemény tárggyal fejen ütötte vagy dobta, melynek következtében a terhelt homlokán a bőr felrepedt és vérezni kezdett. Az ütés hatására a terhelt megsédült és kezéből kiejtette a pisztolyt, amit **sértett2** felkapott. A terheltnek azonban sikerült azt kivenni a kezéből. A sértett a támadással ezután sem hagyott fel, hátralépett, majd ismét a terhelt felé indult, aki hátrálva elvesztette egyensúlyát, és esés közben a maradék két lőszert kilőtte a fegyverből. Az első lövedék a sértett hasába csapódott, aki ennek ellenére kissé előre hajolva tovább haladt a terhelt felé, a második lövedék így érte a fején, és a koponyájába az orrnyergénél behatolva annak azonnali halálát okozta.

Ebből a tényállásból következően **a sértett2** szándéka az őt ért lövések leadása előtt egyértelműen a terhelt és **sértett3**

bántalmazására irányult, és alappal feltételezte a terhelt, hogy a figyelmeztető lövés, valamint a társát ért lövés ellenére folytatott támadás alapján a sértett mindkettőjük életét is veszélyeztetheti, a tőle elhangzott - előzőekben idézett - fenyegető kijelentésre is tekintettel.

Miután fennállt a súlyos, akár életveszélyt okozó sérülés okozásának a közvetlen veszélye, a jogos védelmi helyzetben lévő terhelt cselekménye a jogtalan támadás elhárításához szükséges volt.

Az előzőekben hivatkozott irányelvre is tekintettel a bírói gyakorlat következetes abban, hogy részint a védelmi helyzet fennállásának vizsgálata során a történések folyamatát mindig a maga egészében, egységesen kell értékelni, részint pedig a jogos védelmi helyzet mindaddig fennáll, amíg a megtámadott reálisan tarthat a támadás folytatásától (BH 2013.31.).

Emellett a kockázatot mindenkor a jogtalanul támadónak kell viselnie (BH 2002.212.).

Az irányadó tényállásban rögzítettek szerint a terheltnek mindvégig számolnia kellett a sértett támadásával; a rendkívül erős, a jogtalan támadást kitartóan folytató sértettel szemben a terhelt védekező tevékenysége - az előzőekben kifejtettekre is tekintettel - szükséges volt, és így mindvégig a jogos védelem keretei között maradt.

Az 1978. évi IV. törvény 29. § (1) bekezdése szerinti büntethetőséget kizáró ok vizsgálata során a jogtalan támadás elhárítása szükségességének, az elhárítás mikéntjének, módjának, mértékének megítélésénél valamennyi konkrét tény, körülményt a szemben álló személyek, a jogtalanul támadó és a védekezők fizikai erejét és a lehetőségeket egyaránt vizsgálni és értékelni kell. Ennek során azonban mindezeket elsősorban a jogtalanul megtámadott szempontjából kell szem előtt tartani.

Az idézett törvényhely szerinti szükségesség a jogos védelem megállapításának feltétele; azaz az elhárítással az elkövető nem idézhet elő aránytalanul súlyosabb sérelmet, mint amelyet a jogtalan támadás okozott volna. Erre figyelemmel a jogtalan támadás és az elhárítás arányosságának vizsgálatánál a támadás és a védekezés szándékolt következményeit kell összevetni.

Az irányadó tényállás szerint a terhelt alappal tarthatott a nem csak testi épségét, hanem életét veszélyeztető támadástól is, ezért a támadást elhárító cselekménye nem idézett elő aránytalanul súlyosabb sérelmet, mint amelyet a jogtalan támadás okozott volna. Azaz az elhárítás szükséges mértékét a terhelt nem lépte túl, és

annak ellenére, hogy cselekménye a támadó halálával járt, nem minősült aránytalannak.

Így a terhelt bűnösségét az eljáró bíróságok a foglalkozás körében elkövetett szándékos veszélyeztetés büntetében, valamint az emberölés büntetében büntető anyagi jogi szabályt, a Btk. 15. §-át megsértve állapították meg.

A Kúria ezért a megtámadott határozatokat - a Be. 424. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen eljárva - a Be. 427. § (1) bekezdés b) pontja alapján megváltoztatta; a terheltet az emberölés büntette, valamint foglalkozás körében elkövetett szándékos veszélyeztetés büntette miatt emelt vád alól a Be. 6. § (3) bekezdésének c) pontja alapján - miután az 1978. évi IV. törvény 29. § (1) bekezdésére, azaz a jogos védelemre figyelemmel büntethetőséget kizáró ok áll fenn - felmentette.

A felmentő rendelkezésre figyelemmel immár nem halmazati büntetést kell a terhelttel szemben kiszabni, ezért nincs helye az 1978. évi IV. törvény 85. § -a alkalmazásának, és indokoltá vált a kiszabott joghátrány enyhítése.

A terhelt terhére fennmaradó, és az 1978. évi IV. törvény 263/A. § (1) bekezdés a) pontja szerint minősülő lőfegyverrel, lőszerszel visszaélés büntetést az 1978. évi IV. törvény kettőtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel rendelte büntetni, azaz e tételkereten belül kellett a szabadságvesztés mértékét meghatározni.

A büntetés kiszabásánál irányadó körülményeket az eljáró bíróságok alapvetően helyesen tárták fel. A felmentésre figyelemmel ugyanakkor nem súlyosító körülmény a továbbiakban a több bűncselekményt magába foglaló bűnhalmazat, ahogy nem az az élet, illetőleg testi épség elleni bűncselekmények elszaporodottsága sem.

A Kúria nagyobb súlyt tulajdonítva annak, hogy a terhelt ezen cselekményét felfüggesztett szabadságvesztés próbaideje alatt követte el, az időmúlás mellett is indokoltnak tartotta a törvényi minimumot meghaladó mértékben megállapítani a szabadságvesztés tartamát; ezért a kiszabott börtönbüntetést három év hat hónapra enyhítette.

Nem tartotta ugyanakkor indokoltnak - a büntetett előéletére tekintettel - vele szemben mellőzni vagy enyhíteni a mellékbüntetést.

Mellőzni kellett a halmazati büntetésre utalást és az enyhítő szakasz - a 87. § (4) bekezdése - alkalmazására vonatkozó hivatkozást is.

A részbeni felmentő rendelkezésekre tekintettel a Be. 338. § (2) bekezdésére és a 339. § (1) bekezdésére figyelemmel indokolt a bűnügyi költség kapcsán is eltérő rendelkezést hozni, a terheltet mentesítve azon költségek viselése alól, amelyek a felmentéssel érintett bűncselekmények kapcsán merültek fel, és rendelkezni kell az esetleges visszatérítésről is.

Miután ennek tisztázása részletes vizsgálatot igényel, és nem is áll minden releváns adat rendelkezésre, a Kúria a bűnügyi költségre vonatkozó ítéleti rendelkezést hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a Be. 578. §-a szerinti különleges eljárás lefolytatására utasította.

A Kúria az ítéletek egyéb rendelkezéseit törvényesnek találta, ezért azokat hatályukban fenntartotta.

Az ismételt indítvánnyal kapcsolatos tájékoztatás a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontján, valamint 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a Be. 421. § (3) bekezdésére figyelemmel a Kúria az ugyanazon jogosult által ismételten, vagy a más jogosult által azonos tartalommal előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2015. február 24.

Dr. Mészár Róza s.k. a tanács elnöke, dr. Csák Zsolt s.k. előadó bíró, dr. Vaskuti András s.k. bíró

A kiadmány hitelével:
TóthLné
bíróügyi tisztviselő